

Patientsäkerhets- berättelse för vårdgivare

Elevhälsans psykologiska insats 2020

2021-01-20

Malin Hedin

Verksamhetschef Elevhälsans psykologiska insats, Barn- och ungdomsförvaltningen.

ALINGSÅS
KOMMUN

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
Övergripande mål och strategier	5
Organisatoriskt ansvar för patientsäkerhetsarbetet	5
Struktur för uppföljning/utvärdering genom egenkontroll	5
Hur patientsäkerhetsarbete har bedrivits samt vilka åtgärder som genomförts för ökad patientsäkerhet	6
Uppföljning genom egenkontroll	7
Samverkan för att förebygga vårdskador	9
Riskanalys	11
Hälsa- och sjukvårdspersonalens rapporteringsskyldighet	11
Hantering av klagomål och synpunkter	12
Sammanställning och analys	12
Samverkan med patienter och närstående	13
Resultat	13
Övergripande mål och strategier för kommande år	14

Patientsäkerhetsberättelsen ska ha en sådan detaljeringsgrad att det går att bedöma hur det systematiska patientsäkerhetsarbetet har bedrivits i verksamhetens olika delar, och att informationsbehovet hos externa intressenter tillgodoses. SOSFS 2011:9 7 kap. 3 §

Sammanfattning

I enlighet med patientsäkerhetslagen SFS 2010:659 och SOFSF 2011:9 upprättas en patientsäkerhetsberättelse för att ge stöd i vårdgivarens arbete att göra vården säkrare och underlätta för patienter att anmäla vårdskador. Ansvarig för att leda, planera och genomföra patientsäkerhetsarbetet i elevhälsans psykologiska insats är i Alingsås kommun verksamhetschefen enligt hälso- och sjukvårdslagen för den psykologiska insatsen. Uppdraget innehas 2020 av en legitimerad psykolog.

Psykologgruppen i elevhälsans psykologiska insats i Alingsås kommun omfattade vårterminen 3,6 psykologtjänster, samt från augusti 2019, en PTP-tjänst, en utbildningstjänst på ett år. Denna satsning bedöms varit mycket positiv och bidrog till att psykologgruppen haft större möjlighet att aktivt ingå i de 19 elevhälsoteamens arbete (på de 17 skolenheterna samt de 2 enheterna med grundsärskola). Under sommaren slutade två psykologer i gruppen och från augusti kunde vi fastanställa psykologen som avslutat sin PTP. Kontinuiteten i den lilla yrkesgruppen är mycket viktig för att upprätthålla effektivitet och kvalitet i den psykologiska insatsen. I oktober lyckades vi anställa en ny kollega och är 3,9 skolpsykologer i kommunen.

Under 2020 har bibehållande av hög tillgänglighet och närhet till verksamheten eftersträvat. Psykologerna är placerade ute i verksamheten med var sitt arbetskontor på kommunens 7-9-skolor. Under året har ytterligare ett par enheter erbjudit arbetsrum som gjort det möjligt för psykologen att öka sin tillgänglighet på enheten. Därutöver har det inrättats ett centralt arbetsrum för elevhälsan på barn- och ungdomskontoret för administrativt arbete. Skolpsykologerna har fördelat de olika enheterna sinsemellan och deltar aktivt i alla elevhälsoteam genom att närvara regelbundet på enhetens elevhälsoteammöten. På elevhälsoteamsmöten sker analys och planering av det hälsofrämjande och förebyggande arbetet som är huvuddelen av skolpsykologens uppdrag. Här analyseras, bedöms och hanteras också ärenden avseende elever i behov av särskilt stöd. Skolpsykologens aktiva deltagande i detta tvärprofessionella arbete tillsammans med kurator, specialpedagog, skolsköterska och skolläkare är i linje med skollagens intentioner och ger även förutsättningar för ökad patientsäkerhet, då ärenden följs upp kontinuerligt i elevhälsoteamen. Detta arbete leds av rektor och det är rektor som beslutar om psykologens insats riktad till enskilda elever eller elevgrupper utifrån skolans uppdrag enligt skollagen, även när den enskilda insatsen faller under HSL.

Skolpsykologerna har under året fortsatt haft regelbundna yrkesspecifika kategorimöten med fokus på erfarenhetsutbyte och utveckling. Detta har inneburit möjlighet till kollegialt stöd. Målet är likvärdighet och hög kvalitet på de psykologiska insatserna och därmed ökad patientsäkerhet. Mötena är också ett viktigt led i den egenkontroll som vårdgivaren skall utföra för att säkra verksamhetens kvalitet.

Egenkontrollen har främjats genom satsningar på ett öppet klimat samt gemensam kollegial handledning där dilemman och utmaningar lyfts. Psykologernas journalföring sker i användarsystemet ProReNata och psykologerna deltar aktivt i utbildning och utformning av dokumentationsstödet. För systemet finns loggrutin, behörighetsstyrning och kvalitetssäkerhetsplan.

Skolpsykologerna har under året fortsatt deltagit i yrkesspecifika nationella och regionala nätverk och samverkat med andra vårdgivare som tex BUP och Barn- och ungdomshabiliteringen. Sådana nätverk och sådan samverkan är av betydelse för patientsäkerhetsarbetet.

Under året har psykologgruppen själva inkommit med fem avvikelser rörande främst risker i samband med remissinformation vid byte av skolpsykolog på plats samt rörande dokumentation i elevakt där psykologiska insatser tolkats felaktigt av annan profession. Dessa har legat till grund för fortsatt utvecklingsarbete av rutiner tex rörande dokumentation i den gemensamma elevakten.

I övrigt har inga formella klagomål eller synpunkter på psykologverksamheten rörande patientsäkerhet inkommit under året.

Efterfrågan på olika typer av skolpsykologuppdrag i Alingsås kommun; såväl utredande som hälsofrämjande och förebyggande, har varit fortsatt mycket hög 2020. Psykologgruppen har arbetat mycket med frågor rörande bedömningar av prioritering och likvärdighet i kommunen.

Verksamhetschefen enligt Hälso- och sjukvårdslagen för elevhälsans psykologiska insats gör den samlade bedömningen att elevhälsans psykologiska insats under 2020 genomfört uppdraget på ett patientsäkert sätt.

Övergripande mål och strategier

SFS 2010:659, 3 kap. 1 § och SOSFS 2011:9, 3 kap. 1 §;

Vårdgivaren skall planera, leda och kontrollera verksamheten så att den leder till att kravet på en god vård upprätthålls.

Målet är att bedriva en god och säker vård där risker och händelser tidigt identifieras och därmed kan förebyggas. Det skall finnas sådan bemanning och kompetens som är nödvändig för att nå detta mål. Det skall också finnas säkra rutiner och lokala riktlinjer för att upprätthålla hög patientsäkerhet och dessa ska vara kända av all personal. Arbetsmiljön skall vara sådan att det finns tid för planering och kvalitetsarbete.

Valda strategier för att uppnå målen ovan är:

- att på årlig basis säkra psykologgruppens bemanning, kompetens och fördelning så att psykologisk kompetens skall finnas tillgänglig för alla kommunens skolor
- fortsatt arbete med implementering av riktlinjer och säkerställande av rutiner för psykologernas arbete
- att fortsatt planera och genomföra ytterligare egenkontroller och riskanalyser
- att fortsatt nära samarbeta med elevhälsans medicinska insats för gemensamma satsningar och samordnat patientsäkerhetsarbete.

Organisatoriskt ansvar för patientsäkerhetsarbetet

SFS 2010:659, 3 kap. 9 § och SOSFS 2011:9, 7 kap. 2 §, p 1;

Vårdgivaren skall dokumentera hur ansvaret är organiserat och fördelat i verksamheten.

Ytterst ansvarig för den hälso- och sjukvård som bedrivs av elevhälsan är Barn- och ungdomsnämnden i egenskap av vårdgivare.

Verksamhetschef enligt HSL §29 för elevhälsans psykologiska insatser ansvarar för att leda, planera och genomföra patientsäkerhetsarbetet i denna verksamhet. Uppdraget som verksamhetschef enligt HSL innehas 2020 av skolpsykolog Malin Hedin.

Varje skolpsykolog i elevhälsans psykologiska insats (sammanlagt 3.9 tjänster) har som legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal ett eget yrkesansvar att utföra sitt arbete med god kvalitet och skall medverka och bidra till att hög patientsäkerhet upprätthålls. Varje medarbetare ansvarar för att avvikelser och risker identifieras och rapporteras.

Struktur för uppföljning/utvärdering

SOSFS 2011:9 3 kap. 2 §;

Vårdgivaren ska med stöd av ledningssystemet planera, leda, kontrollera, följa upp, utvärdera och förbättra verksamheten.

Ledningssystemet för elevhälsans psykologiska insats har utvecklats i samarbete med ledningssystemet för elevhälsans medicinska insats. Detta för att i hög grad samordna och effektivisera rutiner och stöd till verksamheten. Det mesta elevhälsoarbetet sker tvärprofessionellt och samordnat och bör ses som en helhet.

Patientsäkerhetsarbetet sker löpande i verksamheten på psykologernas yrkesspecifika kategorimöten, på gemensamma arbetsplatsträffar samt på gemensamma utvecklingsdagar. Nya rutiner och riktlinjer, som kan vara till stöd, publiceras och uppdateras i en metodmapp på kommunportalens intranät. Utvärdering av verksamheten sker med löpande egenkontroll och formuleras i patientsäkerhetsberättelsen. Denna redovisas för nämnd och övrig elevhälsa samt skolledare för att ligga till grund för utvecklingsområden och förbättringar kommande år.

Hur patientsäkerhetsarbete har bedrivits samt vilka åtgärder som genomförts för ökad patientsäkerhet

SFS 2010:659, 3 kap. 10 § p 1-2

Implementeringen av ledningssystemet för elevhälsans psykologiska insats sker till stor del på psykologernas kategorimöten för att aktivt involvera gruppen att ta del i patientsäkerhetsarbetet.

Psykologgruppen har strukturerat gått igenom de riktlinjer som specifikt gäller psykologernas insats t.ex. Skolverkets och Socialstyrelsen gemensamma skrift "Vägledning för elevhälsa" och Socialstyrelsens "Psykologutredning i skolan".

Under året har gruppen eftersträvat att bibehålla hög tillgänglighet och närhet till verksamheten. Psykologerna är placerade ute i verksamheten med var sitt arbetskontor på kommunens 7-9- skolor. Under året har ytterligare ett par enheter erbjudit arbetsrum som gjort det möjligt för psykologen att öka sin tillgänglighet på enheten. Därutöver har det inrättats ett centralt arbetsrum för elevhälsan på Barn och ungdomskontoret för administrativt arbete. Skolpsykologerna finns representerade vid och arbetar med kommunens samtliga skolenheter genom bl.a. regelbundet deltagande i elevhälsoteammöten. Under året har verksamheten organiserat sig i sammanlagt 19 elevhälsoteam knutna till de lokala skolenheterna och arbetsledda av ansvarig rektor. Därutöver har två större enheter delat upp sitt elevhälsoteam i två rörande olika åldrar med delvis olika personal. Psykologerna ingår således i 21 olika team under 2020. Dessa fördelas efter elevantal på de fyra olika psykologerna så att varje psykolog ingår i 4-6 olika team.

På elevhälsoteammötena sker analys och planering av det hälsofrämjande och förebyggande arbetet som är huvuddelen av skolpsykologens uppdrag och här analyseras, bedöms och hanteras ärenden avseende elever i behov av särskilt stöd. Skolpsykologens aktiva deltagande i detta tvärprofessionella arbete tillsammans med specialpedagog, kurator, skolsköterska och skolläkare är i linje med skollagens intentioner och ger även förutsättningar för ökad patientsäkerhet, då ärenden följs upp kontinuerligt i elevhälsoteamen. Skolpsykologerna har under året haft regelbundna yrkesspecifika kategorimöten med fokus på erfarenhetsutbyte och utveckling. Detta har inneburit möjlighet till kollegialt stöd. Målet är likvärdighet och hög kvalitet på de psykologiska insatserna och därmed ökad patientsäkerhet. Mötena är också ett viktigt led i den egenkontroll som

---

vårdgivaren skall utföra för att säkra verksamhetens kvalitet. Egenkontrollen har främjats genom satsningar på ett öppet klimat, samt gemensam handledning där dilemman och utmaningar lyfts. Psykologgruppen har fått kunskap om avvikelshanteringsrutinen och de mallar för rapportering av avvikelser och tillbud som finns. Risker som ev. kan inverka på patientsäkerheten har diskuterats och analyserats i gruppen. Vidare ges tid för kollegial handledning vid komplexa bedömningar av tex skolproblematik hos elever med traumabakgrund, annan kulturell bakgrund, socialt belastad situation, psykisk ohälsa mm.

Under året har det psykologiska uppdraget i mottagningsgruppen, den tvärprofessionella grupp som granskar underlag för ansökan om mottagande i grundsärskolan, ytterligare förtydligats, vilket medför ökad patientsäkerhet för denna målgrupp.

Psykologgruppen deltar i yrkesspecifika nätverk i GR och i Psykologförbundets regi där patientsäkerhetsfrågan lyfts. Verksamhetschef enligt HSL deltar även i det regionala nätverk för personer med liknande uppdrag. Fokus i nätverket är att delge goda exempel samt betona vikten av att de skolpsykologiska utredningarna enligt skollagen bör ha ett salutogent och skolfokuserat innehåll vilket höjer patientsäkerheten då frågeställningen tydligare knyts till frågan om utformning av särskilt stöd i skolan.

Uppföljning genom egenkontroll

SOSFS 2011:9,5 kap. 2§, 7 kap. 2§; Vårdgivaren skall utföra egenkontroll i syfte att säkra verksamhetens kvalitet.

Egenkontroll av psykologgruppens bemanning:

Under flera år (2017, 2018, 2019) har en risk identifierades för patientsäkerheten gällande den bristande kontinuiteten i bemanningen i gruppen. Även under 2020 väljer två psykologer att avsluta sin anställning och halva gruppen byts ut. 2019 tillsattes en utbildningstjänst, en sk PTP tjänst, där en nyutexaminerad psykolog arbetar under handledning på handledarens ansvar och legitimation. Denna satsning visade sig varit klok, då denna psykolog väljer att stanna efter sin PTP i augusti när hon erbjuds fast tjänst. I oktober lyckas vi rekrytera en ny kollega och gruppen består nu fyra psykologer, där två fortsatt har lång erfarenhet i yrket och kommunen och två är nya kollegor. Under vakanserna har konsult fått inköpas för enskilda uppdrag samt för att upprätthålla psykolognärvaro på en av enheternas EHT.

De nu sedan fyra år kända svårigheter att rekrytera vid vikariat samt hög omsättning på tjänster i en så liten grupp påverkar även under 2020 kontinuiteten negativt och ställer stora krav på samordning och ansvarstagande hos de stadigvarande i gruppen för hela kommunens elever. Arbetet för att minska arbetsbelastning och sårbarheten i gruppens organisering måste fortsatt prioriteras för att bibehålla verksamhetens kvalitet, tillgänglighet och för att inte riskera att ev

---

omsättning ska inverka på patientsäkerheten. I dagsläget blir konsekvenserna störst för psykologernas arbetsmiljö samt psykologinsatsens tillgänglighet och skolpsykologens utrymme att hinna med det hälsofrämjande och förebyggande arbetet, vilket skollagen pekar ut som det område där uppdragets tonvikt bör ligga.

Egenkontroll av arbetsrum och utrustning:

Egenkontroll av lokaler och utrustning görs årligen. Det finns fyra arbetskontor för psykologerna på kommunens 7-9-skolor. Det arbetsrum som föregående år inte var funktionsdugligt har under året sanerats och fungerar igen.

Fortsatta svårigheter med ljudisolering i de andra rummen har uppmärksammats även vid detta års genomgång. Detta medför bekymmer med sekretess vid känsliga samtal och testningar. Situationen har lyfts med berörda rektorer som ansvarar för rummen, men det är ibland svåråtgärdat då flera skolor i kommunen är trångbodda. Rumsbristen på skolenheterna driver en ständig efterfrågan från verksamheten att använda skolpsykologens arbetsrum, vilket också kan leda till en social påfrestning i arbetsmiljön. Skolpsykologen har stor förståelse för skolans behov men har samtidigt behov av ett utrustat anpassat arbetsrum som kan användas fritt och flexibelt för att tidseffektivera just psykologens arbete som far runt på många enheter. För den sociala arbetsmiljön betonas också vikten av att ha en mer fast tillhörighet på en arbetsplats. Hur kommunen på sikt ska tillgodose detta för psykologgruppen är en viktig fråga, och tas med i förvaltningens övergripande lokalplanering.

Under året har det ordnats ett administrativt arbetsrum för elevhälsan på Barn och ungdomskontoret som möjliggjort att psykologerna delvis kan ses och arbeta där för att tidseffektivisera sitt arbete. På de övriga skolorna, där psykologerna ej har arbetsrum, varierar i stor utsträckning möjligheten att få tillgång till fungerande samtals- och testrum. Detta innebär en belastning i arbetsmiljön och är en patientsäkerhetsfråga då det inte i alla fall kan garanteras arbetsro t.ex. vid testning. Samtidigt finns ett barnperspektiv i att eleven testas i närhet till sin kända skolmiljö. Det blir en avvägning och bedömning vilken samtals- eller testmiljö som är bästa alternativet i varje enskilt fall. Positivt under året är att ytterligare ett par enheter har ordnat fungerande arbetsrum för psykologen som då kan öka sin tillgänglighet och kvalité i arbetet nära verksamheten.

Gemensamt låsbart skåp för testmaterial samt ett gemensamt arkivskåp har ordnats på Barn- och Ungdomskontoret för att effektivisera samordning av delat testmaterial samt överblick vid behov av inköp av förbrukningsmaterial som testprotokoll och skattningar och säkerställt patientsäker förvaring.

Förvaring av övrigt journalmaterial och arbetsmaterial sker i säkra arkivskåp på de fyra kontoren. Vidare visade egenkontroll behov av fler låsbara skåp för testmaterial samt rutin för hantering av nycklar till dessa och till arkivskåp.

Det finns fungerande testmaterial för psykologernas arbete. Under

---

året har ytterligare kompletterande alternativa testmaterial köpts in. Detta ska ses mot bakgrund av de allt mer komplexa utredningsfrågeställningar gruppen får. Psykologgruppen samordnar löpande inköp och satsningar för att prioritera utifrån behov och kvalitet. Gruppen följer utvecklingen av nya testmetoder och testmaterial.

Vidare brister som fortsatt har konstaterats är:

Psykologerna riskerar att inte alltid hinna scanna in alla papperskopior för att i enlighet med målsättningen ha så lite arbetsmaterial i pappersform som möjligt. Sådant material förvaras dock säkert i arkivskåp.

Enligt Patientdatalagen skall dokumentation i patientjournal ske i nära anslutning till besöket. Detta hinner psykologerna i dagsläget inte alltid med vilket medför en patientsäkerhetsrisk.

Då psykologerna dagligen förflyttar sig mellan olika skolor och inte alltid utgår ifrån och återvänder samma dag till det kontor där arkivskåpet finns, föreligger en risk för att arbetsmaterial hanteras mindre patientsäkert. Psykologerna är medvetna om detta och vidtar skyddande åtgärder samt försöker att i möjligaste mån undvika sådana risker.

Psykologgruppen rapporterar fortsatt hög arbetsbelastning. Detta kan naturligtvis påverka patientsäkerheten.

Efterfrågan på psykologisk kompetens från elever, vårdnadshavare, personal samt ledning ska ses mot bakgrund av ett rapporterat högre antal elever som uppvisar psykisk ohälsa och stress. Även samhällets övriga aktörer är hårt belastade, hårt avgränsande i sina uppdrag och väntetider kan vara långa, t ex för vidare utredning av neuropsykiatriska funktionshinder, behandling av depression och gällande sociala stödinsatser. Dessa elever har ett stort akut behov av stöd som visar sig i skolan bla genom frånvaro. Elevhälsans psykologiska insats efterfrågas i många akuta ärenden och psykologgruppen uppger att den under 2020 haft svårt att hinna med sitt hälsofrämjande och förebyggande arbete vilket skollagen pekar ut som den främsta uppgiften för elevhälsans samtliga medarbetare.

Samverkan för att förebygga vårdskador

SOSFS: 2011:9,4 kap. 6 §, 7 kap. 2 3 § ;Vårdgivaren skall identifiera processer där samverkan behövs för att förebygga vårdskador.

Inom den egna verksamheten sker samverkan på elevhälsoteammöten och i samarbetet med arbetslagen. Psykologerna är en del av elevhälsoteamet på skolenheten och ingår i dess arbetsformer för samverkan. Här är rutiner för ärendegångar, uppföljningar och kommunikation viktiga. Ett fortsatt viktigt utvecklingsområde är bättre fungerande rutiner för gemensamma analyser av utvidgade tvärprofessionella utredningar av elevs stödbehov i skolan och återkoppling av informationen till verksamheten. Detta för att utveckla bättre fungerande stödfunktioner för eleverna i behov av särskilt stöd och på sikt snabbare insatser i förebyggande syfte.

Verksamheten i den samlade elevhälsan använder det säkra

---

webbaserade systemet för dokumentation ProReNata som vidareutvecklat flera funktioner för att den samlade dokumentationen ska var enkel och tydlig att följa från elevhälsoteamsmöten och övriga insatser. Detta bidrar positivt till patientsäkerheten.

Skolenheterna arbetar för att utveckla väl fungerande samverkan mellan elevhälsan och pedagogernas arbetslag. Dessa regelbundna dialogmöten har blivit ett forum för hälsofrämjande och förebyggande arbete, vilket möjliggör tidigt upptäckt kring elever som visar tecken på svårigheter och ohälsa. Det vore angeläget att psykologisk kompetens kunde närvara i detta arbete. Hinder för detta är dock skolpsykologernas höga arbetsbelastning, vilket försvårar kontinuerligt deltagande i sådana möten av tidsbrist.

Samverkan finns med socialtjänst bla i form av SamTidigt och med berörd vårdgivare tex ungdomsmottagning, BUP eller barnmedicinska mottagningen. Under året har samverkan med primärvård och socialtjänst fortsatt i SAMLA-team, för att öka möjligheterna för ett snabbt och samlat grepp kring barn och unga med psykisk ohälsa. Detta sker tillsammans med Lerums kommun, vilket ger möjlighet till erfarenhetsutbyte. Skolpsykologernas roll är att tillsammans med sina tvärprofessionella elevhälsoteamskollegor aktualisera elever som behöver denna insats på primärvårdsnivå.

Västbus riktlinjer gäller för elever med sammansatt psykiatrisk, psykologisk- och psykosocial problematik.

Det finns även samverkan med BVC kring de barn, som psykologerna på BVC utrett och fått samtycke av vårdnadshavare att delge skolpsykologen vid övergång till förskoleklass.

I grundsärskolan finns en stor efterfrågan av psykologkompetens för ev nybedömningar och analys av tidigare bedömningar. Samverkan med habiliteringen är viktig för denna målgrupp. Under året konstateras att habiliteringens fortsatt tydliga avgränsning avseende sitt uppdrag att göra psykologutredningar endast utifrån vårdbehov och ej i samband med ev mottagande i grundsärskola, har lett till större efterfrågan på psykologutredningar av barn med redan konstaterad utvecklingsförsening inskrivna på habiliteringen. Vårdnadshavare till en grupp barn med grava funktionshinder önskar vidare mottagande i grundsärskola redan efter förskolan då de bedömer att deras barn inte skulle må gott av att stanna i förskolan ytterligare ett år eller gå i vanlig förskoleklass. Dessa barn med omfattande komplexa behov som redan är inskrivna på habiliteringen fick tidigare ofta psykologutredningar av specialistnivån innan skolstart och kunde därmed skrivas in i grundsärskolan. När detta numera inte är fallet ökar tydligt utredningstrycket hos skolpsykologerna. Då skolpsykologernas uppdrag startar först i förskoleklass uppstår också ett stort logistiskt bekymmer då dessa elever behöver bedömas i god tid innan förskoleklasstart för en bra övergång och ev mottagande i grundsärskolan. För att kunna få en helhetsbild av hur många barn detta berör nästa läsår har en inventering satts igång via förskolans rektorer.

Under året har verksamhetschef för elevhälsans psykologiska

---

insats arbetat vidare med att tydliggöra skolpsykologernas och elevhälsans uppdrag och utgångspunkt för samverkan med andra vårdgivare. Det finns i samverkan risker för patientsäkerheten då andra samhälls-

instanser efterfrågar skolans underlag med specifikt fokus på psykolog- och läkarbedömning för att göra egna insatser. Föräldrar som själva söker socialtjänst, BUP eller vårdcentral hänvisas ofta att lyfta sin oro för t.ex. neuropsykiatrisk problematik eller psykisk ohälsa med elevhälsan. Detta är uppdrag med frågeställningar som inte alltid omfattar elevhälsans och skolpsykologernas uppdrag utifrån skollag. Det är viktigt ur patientsäkerhetssynpunkt att skolan fortsatt är tydlig med sitt uppdrag och sitt ansvar för elevens lärande och skolgång, vilket måste vara vår utgångspunkt för samverkan. Fungerande skolgång ska här ses som den tydligt belagda salutogena faktorn som positivt påverkar eleverns mående och utveckling och bör värnas i sig.

Riskanalys

SOSFS: 2011:9, 5 kap. 1 § ; Vårdgivaren skall fortlöpande bedöma om det finns en risk för att händelser skulle kunna inträffa som kan leda till brister i verksamhetens kvalitet. För varje sådan händelse ska vårdgivaren uppskatta sannolikheten för att händelsen inträffar och bedöma vilka negativa konsekvenser som skulle kunna bli följden av händelsen.

Alla i psykologgruppen ansvarar för att identifiera och rapportera risker som kan medföra negativa händelser eller tillbud i verksamheten och för elever.

Verksamhetschef enligt HSL ansvarar tillsammans med berörda för att göra en riskanalys och återföra kunskapen till verksamheten.

Verksamhetschef enligt HSL ansvarar vidare för att uppmärksamma och påtala risker för vårdgivaren.

Hälso- och sjukvårdspersonalens rapporteringsskyldighet

SFS 2010:659, 6 kap. 4 § och SOSFS 7 kap. 2 § p 5

Rutinerna för skolpsykologernas rapporteringsskyldighet är att alla skolpsykologer till verksamhetschef enligt HSL rapporterar händelser som medfört skada eller kunde medfört skada för elev i samband med bedömning, utredning och annan insats som råder under hälso- och sjukvårdslagen.

Verksamhetschef enligt HSL ansvarar för bedömning och analys av händelsen och kan vid behov utse ett analysteam (där berörd skolpsykolog ingår). Då rektor ansvarar för elevens skolgång ger verksamhetschef enligt HSL rapport om händelsen till ansvarig rektor. Till sitt stöd i bedömning av risk och händelseanalys har verksamhetschef enligt HSL SKL:s rekommenderade handböcker och stödskrifter. I patientsäkerhetsberättelsen sammanställs och analyseras årets avvikelserapporter och riskanalyser för att se mönster och hitta åtgärder för ökad patientsäkerhet.

Hantering av klagomål och synpunkter

SOSFS 2011:9, 5 kap. 3 §, 7 kap 2 § p 6

Under året har inga formella klagomål eller synpunkter angående patientsäkerhet inkommit. Rutiner för klagomål och synpunkter med betydelse för patientsäkerheten är att sådana tas omhand och vidarebefordras till verksamhetschef enligt HSL. Klagomål och synpunkter analyseras, bemöts och återkopplas till berörd skolpsykolog, rektor och berörd elev och vårdnadshavare.

Sammanställning och analys

SOSFS 2011:9, 5 kap. 6 §, 7 kap.2 §

Under 2020 har fortsatt arbete skett i psykologgruppen för att öka medvetenheten om patientsäkerhetsarbetet och för att öka benägenheten att rapportera eventuella avvikelser även vid liten risk för vårdskada för att få underlag till vidare patientsäkerhetsarbete. Detta har under året resulterat i fem avvikelse rapporter som legat till grund för utvecklandet av en del nya interna rutiner.

Två avvikelse rapporter rör oklarhet i dokumentation om när och vart remiss har gått iväg i samband med byte av psykolog på plats allt konsult vilket belyst behov av att se över rutin om var remissinformationen dokumenteras och hur den nås andra yrkeskategorier patientsäkert vid frånvaro av psykolog på plats. Denna rutin planeras och arbetas fram tillsammans med MLA 2021 då remisskrivning sker i samarbete med skolläkare. Avvikelserna bedöms inte ha orsakat någon vårdskada då de rörde främst intern kommunikation och kunde lösas via PLA.

Övriga tre avvikelse rapporter har rört dokumentation främst från elevakt och eht-protokoll där patientsäkerhetsrisker uppstått då andra professioner sammanfattat psykologutredningsresultat på ett felaktigt eller otydligt sätt. Här kan inte nog betonas att psykologinsatsen är avhängig resterande elevhälsas arbete och kvalitet. På många skolenheter finns nyanställda rektorer som går rektorsutbildning och kontinuiteten i elevhälsoteamen är varierande. Detta medför ett ständigt pågående introduktionsarbete av arbetsformer och rutiner.

Några avvikelser rörde föregående år förvaring av testmaterial och testresultat, i år har inga sådana inkommit. Från 2020 har psykologerna ett gemensamt säkert arkivskåp, för förvaring av test och testresultat i pappersformat även centralt på Barn och Ungdomskontoret samt tillgång till ett gemensamt arbetsrum extra för att tidseffektivisera arbete och samordning av testmaterial mm. Detta bedöms delvis ha minskat dessa identifierade risker. Dock kvarstår patientsäkerhetsrisker förknippade med att psykologerna rör sig mellan många enheter och måste förflytta med sig arbetsmaterial och testmaterial.

Samverkan med patienter och närstående

SFS 2010:659 3 kap. 4 § ; Vårdgivaren skall ge patienter och närstående möjlighet att delta i patientsäkerhetsarbetet.

Psykologgruppen har ambitionen att öka berörd elevs delaktighet

---

och påverkansmöjlighet i arbetet generellt och detta gäller även i patientsäkerhetsarbetet. I sitt arbete ska skolpsykologen vara tydlig och informera vårdnadshavare och elev om rutiner t ex för hur en utredning med särskolefrågeställning är upplagd och var i processen man befinner sig. Vårdnadshavare uppmanas att inte tveka att fråga och höra av sig under processen.

En del i det förebyggande arbetet avseende vårdskador är den uppföljning av eleven som sker kontinuerligt i arbetslaget och elevhälsoteamet. Det finns stora möjligheter att lätt kontrollera om bedömningar är korrekta och insatser fungerar. Här finns stora fördelar med att psykologen i dagens organisation har möjlighet att följa samma elev över tid.

Resultat

SFS 2010:659, 3 kap. 10 § p 3; Vilka resultat som har uppnåtts i verksamheten av genomförda åtgärder.

Psykologgruppen har varit bemannad för att kunna erbjuda psykologisk kompetens i kommunens alla elevhälsoteam, inräknat grundsärskolan. Närvaron på de gemensamma yrkesspecifika kategoriträffarna har varit hög vilket borgar för att information om patientsäkerhetsfrågor och om utvecklingsarbetet når alla. Verksamhetschefen enl. HSL för elevhälsans psykologiska insats bedömer att elevhälsans psykologiska insats under 2020 genomfört uppdraget på ett patientsäkert sätt.

Under vårterminen var bemanningen högre och tillgängligheten ökade på enheterna vilket möjliggjorde mer tid för det lagstadgade och högt efterfrågade hälsofrämjande och förebyggande arbetet. Detta var dock en tidsbegränsad utökning med en utbildningstjänst som visade sig mycket viktig för kontinuiteten då två psykologer slutade innan höstterminen. Detta ledde åter till större tjänster med högre elevantal och fler enheter per psykolog samt en vakans som lyckosamt kunde tillsättas redan i oktober.

Efterfrågan på psykologisk kompetens ökar ytterligare under 2020 bla i samband med fler utredningar inför mottagande i grundsärskolan men också i andra typer av uppdrag som handledning av personal och i kompensationsinsatser på enheterna. Rektor söker också stöd i organisation av stödfunktioner på skolan avseende tex skapandet av mindre undervisningssammanhang och stöd för elever med särskilda behov tex vid frånvaroproblematik, neuropsykiatriska funktionshinder, psykisk ohälsa samt svag teoretisk begåvning.

Skollagen pekar ut att den psykologiska kompetensen är viktig i detta utvecklingsarbete och i det generella systematiska kvalitetsarbetet i skolan. Det är ur patientsäkerhetsperspektiv av stor vikt att värna om kontinuiteten i psykologgruppen för att kunna hålla utvecklingsarbetet i dessa frågor levande och garantera likvärdighet för kommunens elever avseende den psykologiska insatsens uppdrag som faller under HSL.

Övergripande mål och strategier för 2021

Mål

Ett viktigt mål för kommande år för den psykologiska insatsen är att i patientsäkerhetsarbetet bibehålla fokus på utredningsuppdraget och att säkerställa hög kvalitet på skolpsykologiska utredningar och bedömningar. Dessutom ska tid finnas för att i högre grad genomföra det i skollagen prioriterade hälsofrämjande och förebyggande arbetet.

Strategier:

- fortsatta regelbundna avstämningar om riskanalys och egenkontroll.
- kontinuerlig uppföljning av professionens utveckling och behovet av kompetensutveckling.
- kontinuerlig uppföljning av utvecklingen avseende psykologiska tester, behov av testmaterial samt av kompetensutveckling.
- i psykologgruppen diskutera formerna för utveckling av förebyggande och hälsofrämjande arbete i verksamheterna.
- fortsatt deltagande i nätverk och samverkan.

Alingsås 2021-01-20

Malin Hedin

Skolpsykolog och

Verksamhetschef enligt hälso- och sjukvårdslagen för den psykologiska insatsen 2020